

Àngel Burgas recrea en la ficció una visió de la realitat d'Europa. FRANCESC MELCION

Europa s'ensorra

Narrativa

La fi d'Europa

Àngel Burgas

La Magrana
Barcelona, 2005

Xavier Gual

Europa, sigui presa com a metàfora o com a realitat, ha canviat, s'ha transformat, i alguns ja no s'hi identifiquen gens. Aquest és el cas d'uns il·luminats gallecs que decideixen iniciar mobilitzacions al cor del Vell Continent: Berlín. Àngel Burgas va viure dos anys a la capital alemanya, just durant la caiguda del Mur. En aquesta novel·la, de títol revelador, aprofita la seva experiència per traslladar la narració a una ciutat que va patir la derrota de la Segona Guerra Mundial i que s'ha aixe-

cat de les cendres per convertir-se, novament, en el motor d'Europa. L'autor, però, trenca aquest paisatge idíl·lic i va més enllà.

Resulta que a principi del segle XXI tornen els descendents de la vella RAF (Rote-Armee-Fraktion) dels anys 70, per redreçar les coses i fer la seva justícia. El grup és una barreja de vells militars, anarquistes, antiglobalització i reaccionaris del capitalisme europeu, d'una Europa que apareix, precisament, com a nom de l'empresa que decidiran atemptar. Aquests terroristes-guerrillers d'idees romàntiques i amants de la poesia i la intel·lectualitat, fan una combinació estrambòtica amb un nan rondineta, un monstre amb elefantasi, un masoquista que col·lecciona cicatrius, un transsexual que es prostitueix i la seva mare hiperprotectora. Per-

files que no encaixen en la imatge de perfecció ni en les maneres refinades que vol el Vell Continent. Burgas incita al debat amb algunes reflexions de profunditat. "Atacant Europa iniciava el meu camí de fugida d'aquella altra Europa engrandida i cosmopolita que s'havia quedat sense res per oferir-me".

El resultat és tan curiós com difícil de classificar. Àngel Burgas ha arriscat en una trama complexa i una història inversemblant que en alguns moments voreja el precipici, però que se'n surt airós amb tocs d'ironia i originalitat. La narració és fluida, i els diàlegs encertats, d'aquells que reflecteixen la disparitat de llengües i personatges d'una ciutat plenament cosmopolita. Tots ho veuen molt clar: Europa s'ensorra. Visca, doncs, la revolució!

Perdigonada

Narrativa

Tràilers

Joan Esculies
Premi Mercè Rodoreda
Proa. Barcelona, 2006

Oscar Montferrer

Una llargada màxima per a cadascuna de les cinc narracions breus que conformen els capítols és el límit físic que es va autoimposar Joan Esculies –segons confessió de l'autor– a l'hora de començar a elaborar aquest *Tràilers*, que és una veritable perdigonada literària: si els comptes estan ben fets, són 85 històries curtes –pàgina i mitja cadascuna, línia amunt, línia avall–. És, comptat i debatut, una proposta experimental amb un títol que no enganya: allò que promet és ben bé allò que ofereix.

Com acostuma a passar quan hi ha una oferta àmplia i variada, n'hi ha per a triar i remenar i, com en aquell jardí inventat per Pere Calders, a *Tràilers* cada lector pot buscar allò que creu que ha perdut: la varietat temàtica ho permet: l'autor s'acosta al món dels espectres, a les pràcti-

ques del gremi editorial i les seves capelletes, a les relacions de parella, a la comunicació, al procés de desaparició –malauradament certa– de Catalunya com a país emocional...

La disparitat del conjunt sembla aconsellar una lectura espigolada: fa tot l'efecte que *Tràilers* no és un llibre d'aquells que convingui polir-se d'una tacada. Més aviat convé llegir-ne ara una mica i, en un altre moment, una mica més i, més endavant, un altre tros: així es dona marge per a la reflexió que sí que suggereixen algunes de les històries que es presenten, prou ben apuntades i apuntalades... D'altres, en canvi, apareixen amb els vestits de l'anècdota i, com és lògic, presenten un interès relatiu. De fet, si hi ha alguna cosa que grinyola en el conjunt és, precisament, aquesta disparitat en el valor objectiu de cadascuna de les peces: potser el sotmetiment a una estructura preestablerta fa que, en les pàgines de *Tràilers*, hi hagi alguns bous –només alguns– que es vol fer passar per bèstia grossa i desllueixen un conjunt que, amb més coherència, hauria guanyat en contundència.

Joan Esculies va guanyar el Mercè Rodoreda. JOSEP LOSADA

El subjecte en l'actualitat

Assaig

El yo saturado Dilemas de identidad en el mundo contemporáneo

Kenneth J. Gergen

Traducció de Leandro Wolfson
Paidós. Barcelona, 2005

Xavier Filella

El psicòleg nord-americà Kenneth J. Gergen, un dels representants més destacats del construccionisme social, explora a *El yo saturado* els canvis que han transformat l'individu en el món contemporani. La proliferació de tecnologies de la comunicació, explica l'assagista, ens aboca a un creixent nombre de relacions que obren portes a una multiplicitat d'actituds i d'opinions. El procés de saturació social, explica Gergen, dona pas a una pluralitat de mons de vida que deixa enrere les regulars pautes de comportament de les societats tradicionals, basades en les relacions cara a cara i en un conjunt tancat de relacions.

L'obra contrasta la fragmentació que caracteritza la identitat de l'individu contemporani amb la manera de fer unitària i coherent que havien previst en el passat les cosmovisions romàntica (una única identitat irracional i emotiva) i moderna (una única identitat racional i objectiva). La saturació de relacions que distingeix el jo contemporani ens impulsa en mil direccions diferents que fan impossible la mateixa idea d'una essència personal que havien definit romàntics i moderns. L'assagista fonamenta els seus arguments amb exemples extrets tant de la vida quotidiana com del món de l'art, la literatura, el cinema i la televisió, amb els quals acaba de perfilar els contorns indefinits i vacil·lants de la societat contemporània.

L'autor també examina la crisi en el món acadèmic que, al llarg de l'últim quart de segle, ha vist com es posava en dubte la seva manera de procedir. No tan sols la personalitat ha perdut en coherència, sinó que també les antigues conviccions sobre la veritat i l'objectivitat han estat posades en qüestió per la gradual multiplicació de perspectives i el progressiu descrèdit de l'autoritat. Aquestes transformacions obren pas a un món de complexitat creixent i ple de noves dificultats, però també, conclou l'assagista, a un escepticisme d'efectes alliberadors que en el passat mai van saber fer seu romàntics i moderns.

Els rius profunds fan poc soroll

Poesia

Compàs d'espera

Eduard Sanahuja

Premi Vicent Andrés Estellés
Bromera. València, 2006

Jordi Virallonga

Eduard Sanahuja (Barcelona, 1953) no és un poeta dels que es prodiguen, com lícitament fan d'altres, en el món de l'espectacle que envolta la poesia, ni és prosista ni crític ni col·laborador habitual a cap mitjà de premsa. Es guanya la vida com a professor universitari i, des de l'Aula de Poe-

sia de Barcelona, de la qual és membre fundador, difon i promou gratuïtament la poesia d'altres. Eduard Sanahuja, fill del poeta David Sanahuja –a qui espero que algun dia la crítica literària catalana dediqui alguna atenció–, només escriu poesia, la publica des del 1981, quan va editar *El gos del galiot*. Dos anys després, també a Llibres del Mall, apareix *Mirador*. El 1987 guanya el premi López Picó amb *Doble joc*. El 1994 Bromera edita *En defensa pròpia* i, amb *Compàs d'espera*, aconsegueix el premi Vicent Andrés Estellés, de Burjassot. Han passat 25 anys des del

primer fins a l'últim llibre i el poeta continua cercant els escenaris d'un circ pel qual, com a la *Divina comèdia*, l'home trafega com un parameci perdut en una selva plena de feres.

Com a l'*Antologia de Spoon River*, el colossal llibre d'Edgar Lee Masters, tots els personatges de *Compàs d'espera* s'expressen aprofitant la seva condició de morts, ja siguin racionals o irracionals, però sempre bèsties imperfectes incapaces de fer res ben fet, tot i que hi posen la millor intenció. Per ser honestos, viure la imperfecció és tot el que podem fer, perquè qui vol ser perfecte ho fa des

dels sagraments, la llei, l'ortodòxia, el dogma o la possessió de la veritat a fi de tornar-nos éssers socials i obedients passats per la paella de la imposició, la tirania, la possessió de la justícia i fins i tot de l'administració de l'amor. Davant d'això, alguns es conformen amb el paper que els ha tocat jugar en aquesta vida sense cap necessitat de ser recompensats pels altres. En aquest poemari, tant els animals i els vegetals, exclosos de moralitat i ideologia, com els insignificants humans morts, són dotats de seny i paraula a fi de donar lliçons de saber viure, i opinen sobre els desavantatges

de l'educació *correcta*, aquella limitació que anul·la la subversió dels vius que continuen al centre de la sala esperant la mort.

Compàs d'espera aconsegueix revestir de grandesa els éssers ínfims, perquè "que un sigui molt petit no vol dir que no compti", cosa que ignoren els poderosos, als quals Eduard Sanahuja dedica tres epístoles murals (així, amb *u*) com tres cops de puny al fetge.

A *Història d'Alexandre*, Quinti Curci diu que els rius profunds fan poc soroll. La poesia d'Eduard Sanahuja és cabalosa i silenciosa, però els asseguro que ja és una poesia de referència en el panorama de la poesia catalana actual. Tant de bo la llegeixin ben aviat, ni que sigui per comprovar si m'equívoco.